

El moviment nacional escocès

EL Regne Unit de la Gran Bretanya, model de centralització, es troba cada vegada més desunit. A més de la lluita sense sortida a L'Ulster des de fa set anys, Londres ha de fer front ara dins la pròpia Illa a les reivindicacions nacionalistes d'Escòcia.

Les primeres manifestacions literàries i intel·lectuals de la consciència nacional escocesa remunten a la mateixa època dels inicis del catalanisme. Però el nacionalisme polític amb suport de masses és un fenomen recent, de la darrera dècada dels seixanta.

En menys de deu anys s'ha convertit en la força política preponderant a Escòcia i ha obligat Londres a oferir una descentralització com a alternativa mínima a l'autonomia demandada pel Scottish National Party, el qual va assolir els seus primers èxits electorals l'any 1967. La ponència presentada per l'escocès Tom Nairn sobre aquesta qüestió al recent Aplec de Ciències Humanes i Socials de Perpinyà, desvetlla notable interès dins el debat sobre la dinàmica i la tipologia dels moviments nacionalitaris i l'evolució dels Països Catalans.

Després de la pèrdua del seu imperi colonial, l'estancament econòmic i l'anquilosi política posteriors expliquen en gran part la lluita de l'Ulster i el desvetllament nacionalista d'Escòcia. La Història coneix casos semblants: el desenvolupament del catalanisme polític i del nacionalisme base després del 98 amb la pèrdua de Cuba, Puerto Rico i Filipines per la Monarquia espanyola; dels moviments nacionalistes de Bretanya Còrcega i Occitània a l'Estat francès després de la derrota d'Argèria i l'emancipació de les colònies, i se'n podrien citar més exemples.

El fracàs de l'imperialisme exterior posa en crisi les bases de l'imperialisme interior, que semblava consolidat. El domini de les colònies reforçava el domini sobre les nacionalitats minoritàries de l'Estat, i aquest reforça la dominació que les classes dirigents de l'estat imperialista exerceixen sobre les classes treballadores de la nacionalitat hegemònica. La fallida del primer afebleix el segon, i la del segon posa en perill la darrera.

La base social del nacionalisme escocès ha radicat inicialment en les classes mitjanes, especialment les de les petites ciutats més que no pas de les grans poblacions com Glasgow. Les perspectives de futur desenvolupament econòmic obertes amb el descobriment de la riquesa petroli-

fera del Mar del Nord, ha encoratjat la resistència al capitalisme monopolista anglès.

Quina és l'actitud del moviment obrer davant la qüestió? El laborisme, inserit en un estat en crisi, està a la defensiva, no ofereix una alternativa socialista a la situació i bastants dirigents laboristes adopten una actitud tan hostil respecte dels nacionalistes escocesos com dels conservadors. Però la consigna que el petroli pertany a Escòcia i que aquesta font d'energia ha de ser controlada pel poble escocès per al desenvolupament del país tal com fan els països del tercer món, ha obert un debat sobre la dependència econòmica i política. I l'any passat va néixer el Partit Laborista Escocès —sense cap vinculació amb l'angles— i sembla que creix ràpidament. La classe obrera comença a incorporar-se al moviment nacionalitari i denuncia les contradiccions del nacionalisme escocès petitburgès.

Tom Nairn caracteritza al moviment nacionalista escocès com el d'un país econòmicament més avançat que no el de l'Estat que el domina políticament, i compara aquest cas amb el de Catalunya i Fuzkadi entre 1890 i 1936. El fenomen escocès és el d'un moviment polític basat en un superdesenvolupament dins l'Estat dominador, que tendeix a desequilibrar o a frenar el creixement de la nacionalitat menor. Es una de les dues categories de moviments nacionalitaris que sorgeixen avui a l'Europa capitalista de les multinacionals. L'altre categoria és la del moviments regionalistes o d'afirmació nacional nascuts d'un subdesenvolupament relatiu dins l'Estat a què pertanyen, com és el cas de Bretanya, Occitània, País de Gal·les i Galícia. A més de l'alienació cultural i lingüística i de la dominació política, reflectida materialment en la notable diferència entre els impostos a l'estat i els serveis públics rebut a canvi, la colonització econòmica caracteritza aquesta segona categoria. L'emigració porta a l'estancament demogràfic i després al descens de població, les fonts d'energia i les primeres matèries se'n van cap a les regions desenvolupades a costa de la infraestructuralització del país i l'escàs capital estalviat és drenat fora de la regió pels bancs.

Escòcia es troba en condicions de lluitar per no passar de la primera categoria de països dominats a la segona. "Anglaterra imperialista va pendre Irlanda l'any 1922 i ara és a punt de pendre l'Ulster. Sabrà aprendre la lliçó i evitar de perdre també Escòcia?"

ALBERT BALCELLS

Bella gent

REBO una gentil lletra d'Emilie Noulet. Ens diu que sí, que podem reeditar en facisimil el text de Josep Carner de 1910, *Bella terra, bella gent*, del qual diu Albert Manent, el carneròleg segur i subtil, que és la quintaessència del noucentisme. En tota tradició hi ha una fabricació d'origen com de les festes dels solsticis, les diades cristianes, com de la lluita cruelíssima, el joc de moros i cristians. I així volem que aquesta *Bella terra* poètica —o sigui, científica per via de pura inducció creativa— serveixi de fonament a la Bellaterra universitària i residencial contemporània, al nostre campus que serà autònom o no serà, el minúscul Berkeley del Vallès.

Bella gent! Diu Salvador Giner, i volem que tingui tota la raó, que per això és savi amb glamour i ve de Lancaster amb un perfil de medalla byroniana, que el concepte de "massa" és reaccionari, Demano perdó per la paraula "reaccionari", que ens l'hem etzibada els uns als altres com l'adjectiu compendi de totes les abominacions. Dir reaccionari a l'antagonista és posar-lo en KO dialèctic, sense apel·lació. Doncs bé, cal no utilitzar més la paraula *massa* que ha quedat grollera i anticientífica, malgrat la seva introducció en els textos tan bellament escrits d'Ortega, aquell que descobrirem d'amagat a la nostra adolescència, com descobrirem els mobles de Viena. Realment, la paraula *massa* era excessiva per al nostre petit manual país. Voldriem poder dir "bella gent", o si més no, redescobrir l'encant de dir "gent", que no és vulgarisme, sinó una manera més planera que deu venir de "gens", dels nascuts d'un mateix cep genètic, i per extensió històrico-cultural allò mateix que reduplicativament es digué "missaga", paraula que té forma de corona de Jocs Florals. algomavaresca!

Hi ha doncs, ara i aquí, una bella gent. Es hora de perdre la terminologia bèl·lica i excoent, maniquea i desqualificadora, la dels comitès de depuració.

Passem llista a tanta bella gent que és alhora públic, base, estament, aplec, capelleta, grup. Tanta bella gent que ha anat fent per si mateixa un procés de socialització que va més enllà de les definicions sociològiques, dels "status" i dels "rols".

Potser en un temps, les dedicacions professionals eren clares i definitives: se sabia pel nom de l'ofici o servei allò que feia exactament el ciutadà nomenat. Ara, les antigues professions han esclatat: escriptor, metge, advocat, comerciant, vol dir ben poca cosa. L'escriptor pot ésser autor de sonets, redactor de lleis, inventor d'eslogans. Fins les carreres més tancades, militar o clergue, enclouen sota un nom únic les més variades realitats.

Caldria que la gent, la bella gent, fos identificada no per un nom acadèmic, sinó per un barem, un "rollage" d'actituds, aptituds, habilitats i, especialment, de capacitats de comunicació que ens permetessin d'identificar-los, més que per ells mateixos, per la seva funció social. Tothom som bella gent en una o altra activitat...

Fa pocs dies que s'ha mort August Vidal. Havia viscut a Moscou gairebé tota la seva vida i, en jubilar-se, va tornar a Barcelona. Tradueix del rus i deia que si s'havia passat tants anys de la seva vida explicant Catalunya i Espanya als russos, era just que el que li restava no emprés explicant-nos Rússia a nosaltres.

Vaig anar a sopar a casa seva —bella gent— només per parlar de Txèkov. Després de beure l'aiguardent i abans de la sopa preparada per Lina, l'August ens féu callar: va apagar el llum, encengué el de l'habitació del costat i va obrir les portes.

—Ara, la mosca marxarà.

Devia ser així. August Vidal va fer a l'inrevés tota l'operació: el llum, la porta, l'altre llum.

Txèkov pur, l'autor senzill i profund de la bella gent.

FREDERIC RODA

Internacionalització i formacions nacionals

L'imperi de les multinacionals ha estat estudiat en molts llibres; l'atenció dels especialistes s'ha dirigit principalment a les qüestions econòmiques; aquest tema és, sens dubte, de primera magnitud, però pot induir a errors greus si només s'analiza la transformació de l'estructura econòmica aïllada al si d'un país.

El fenomen cal estudiar-lo també —i al mateix temps, en la mesura que metodològicament sigui possible en cada ocasió— en la seva interrelació a través de la dinàmica de les classes socials, i sobretot en els seus efectes polítics.

Quant a l'economia, en les publicacions espanyoles s'ha remarcat encara poc, al meu parer, que els grans monopolis transnacionals i, en general, el capital estranger —nord-americà en particular—, en penetrar a les societats subdesenvolupades o d'un desenvolupament baix, dominen sectors clau de les primeres matèries, de la indústria i del comerç, i acaben sotmetent aquestes nacions a un procés de descapitalització i a unes formes de subordinació directes i indirectes als països d'alt nivell industrialització.

Ara, aqueixa dependència no s'ha d'entendre com una cosa que domi-

na automàticament un país i l'obliga a passar per tots els plans tàctics i estratègics politico-militars de les grans potències. En tota formació nacional, així com en el procés d'internacionalització de la producció, podem remarcar que, si bé hi ha un intercondicionament entre l'estructura econòmica i la política, també hi existeix l'autonomia relativa de cadascuna.

La tendència a la subordinació econòmica d'uns països respecte a d'altres significa, així mateix, que les etapes de crisi poden ser més llargues i més profundes en les nacions dominades, alhora que hi entra la possibilitat que s'hi produeixin tensions socials molt agudes. Però les accions i els enfrontaments entre blocs de classes es plantegen segons l'específica formació política de la societat que sigui, i del seu tipus d'estat.

En aquest sentit, en el seminari sobre les dictadures en què treballa el departament de ciència política de la Sorbona, sota la direcció de Maurice Duverger, he fet remarcar que algunes zones del món (Amèrica Llatina i alguns països a la vora del Mediterrani), que són, en un grau o altre, econòmicament de-

pendents de l'imperialisme, han estat —i malauradament la majoria s'hi troben encara— sotmeses a un tipus o a un altre de regim ultraterritori. Però —afegeixo de seguida—, encara que aquests sistemes polítics em semblen condicionats en gran part per la dominació econòmica estrangera, això de cap manera no vol dir que aquestes nacions siguin víctimes d'un fatalisme per sempre. Al contrari: la mateixa polarització econòmica i política pot obrir camins originals per a produir grans canvis socials; la qual cosa depèn, no sols de les autèntiques forces revolucionàries, sinó també d'aquells sectors de la petita i la mitjana burgesia, i en bloc de la burgesia nacional (en estricte sentit polític), que han arribat a ser feundament conscients de quina és la transformació històrica per la qual avança el món.

Tal responsabilitat col·lectiva és decisivament important i pot arribar a produir efectes extraordinaris, precisament en aquelles formacions nacionals compostes en realitat per diverses nacions i que, per tant, en rigor s'han de concepció com a formacions plurinacionals. És una responsabilitat històrica, perquè en el període que vivim podem remarcar

que la internacionalització de la producció produeix una sèrie de trencaments interns en les antigues unitats nacionals, sobretot en aqueixes que tenen entitats nacionals en certa manera en situació de minoria oprimida (o almenys no reconeguda plenament). Aquesta tendència a la desarticulació de les antigues formes de les nacions burgeses posa un nou replantejament als anacrònics lligams d'aquestes nacionalitats amb les formes d'estat centralitzat.

El fenomen no és un efecte absolutament directe de l'acció dels monopolis transnacionals, sinó un aspecte induït de la desagregació de l'antiga estructura econòmica nacional, amb totes les conseqüències transformadores dels nivells jurídics i polítics —conseqüència "oficials" però, avui sobretot, "oficiosos" i adhuc molt confidencials.

Si bé és cert que, per ara, l'estat nacional "tradicional" és el que objectivament predomina, els canvis infraestructurals, tant nacionals com internacionals, ens porten a reflexionar cada vegada més sobre les necessitats de les reorganitzacions internes i externes de les formes estatals.

SERGI VILAR

BUSTIA

FELICITACIO

La nostra felicitació més efusiva, per aquesta meravellosa realitat que ha estat i que és el nostre diari AVUI i per la senzillesa i qualitat que ha presidit la seva aparició.

AGUSTI MONTAL I COSTA
(Barcelona)

"CLARIS"

Ara que es torna a parlar, per l'organització del futur de Catalunya, cal repassar al setmanari "Clarís" publicat durant la discussió de l'Estatut de 1932, els comentaris resumits, de F. Maspons i Anglès, per no caure en les irregularitats d'abans.

JOSEP MARTI
(Barcelona)

DESIG

Me ha llenado de alegría la aparición de AVUI, que me ha pillado medio de sorpresa en mi domicilio madrileño. Uno oye hablar de tantos proyectos periodísticos que llega a sorprenderse cuando alguno de ellos llega a buen término.

Confío en que sea un buen instrumento para el mantenimiento de la concordia catalana y española y que hagan gala de nuestro "seny".

F. MARTINELL GIFRE
(Madrid)

SOLIDARITAT

A quarts de tres, absolutament convençuda que m'havia quedat sense diari, vaig anar a veure el meu quiosquer per comprar els llibres de Sant Jordi. Vaig dir-li com estava d'empipada amb mi mateixa per no haver tingut la previsió d'encarregar-li un exemplar. Aleshores va treure un AVUI d'un amagatall i me'l va regalar.

Puc assegurar que el diari va contribuir a la solidaritat humana.

M^a. DOLORS CAMPS
i CARDONA
San Just Desvern
(Barcelona)

REVISCOLANÇA

En el transcurs de la meua vida he viscut algunes formes de govern i, sense que això signifiqui cap identificació en qualsevulla d'elles, em dolia la postergació que en aquests últims temps es feia de la nostra llengua en tots els aspectes. Sempre, però, he tingut la seguretat que l'esperit català no moriria mai i que algun dia ressorgiria esplendorós.

SALVADOR LLACH RODO
Terrassa (Vallès Occidental)

Per ésser publicades, les cartes ens han d'arribar amb totes les dades del seu autor, i han de ser breus. Si la seva extensió és excessiva, podran ésser reduïdes per la Redacció.